

ҮБНЭНЭЙ ҮЕЫН ҮДЭШЭНҮҮД

Үбнэнэй бригадын хүнийн моришон ябаха гээшэ ехэл нонин шэнгээр мүнөөшье ханагдадаг.

Тиэхэдэ би арбан дүрбэтэй ябаа нэн хаб. Манай ОТФ-эйн үбнэшэд Томогтын Адагта отогжонхой бэлэй. Бригадамнай хүн зоноор олон, хори гаран унаа моритой хүхинэжэ, шуужа ябагша бэлэйбди.

Баруун хойто Буухасаанай түглэ дээгүүр үдэшин наранай ороод байхада, голой эхинһээ, адагһаа, Батын булагай харгыһаа үбнэшэднай дуутай шуутай отог тээшээ субахал даа. Отогой тогоошон Евдээшхэ абгай үдэшингөө хайхан сай хамаржа эдээшүүлжэрхөөд, түүдэгэйнгээ гал хэргээжэ, оршон тойрон бүришье хүжюутэй бологшоу хэн.

Бүхэли үдэртөө халуун наран доро ойготороо косилка, тармуур, бухал шэрэһэн морид зэр зэмсэгһээ хабархан мулталагдажа байха. Би хадаа бүри тугаарай сайлажа дүүргэнхэй, хүнийн манаанһаа обёосой, таряанай холын полкнүүд руу хулжадаг моридой алиндань хонхо, алиндань боотол зүүлгэхые эзэдтэнь хануулжа, ташуурайнгаа бүрээгээр кирзүүхэ сабхиингаа шамаатай түриие ташасагаан, тоншосогоон хүндэлжэ ябахаб. Тиэхэ хамбаандаа бухал шэрэдэг, аргагүй номгон аад, сүлхэ шэрхи хашан бороо, үгышье хаа монгол боро гэгдэдэг халтагархан моринойнь хомууд абалсажа байхадаа, тэрэнэй эзэн, долоотойхон Донирто тонгойжо:

– Тээ тэрэ тошило дээрэ модон хонхо байха, абаад ерэ даа,– гэжэ шэбэнэхэб.

– Юундэ?...

– Энэ хүйхэршни мүнөө манаанда садажа эмнигшээд зайжа, шамдаа ерэхээ болишохо даа, хараарай даа... Үглөө үглөөгүүр моригүй байгаа хаа яахабши?

– Үгы лэ, тиэхэ үгы лэ ...

– Үгы хаань, теэд аргамжатай, хомуудтайнь табихабди? Модон хонхыень асархагүй хааш...

Донир боргооһондо хазуулһан хүзүү, нюураа һабардаһаар һалирһаар ошожо, уданшьегүй:

– Үгы лэ модон хонхо... Үгы лэ,– гэжэ дээрэ дээрэһээн оогложо, отог тойроод дүрьел энеэдэн дэлгэршэхэл даа.

– Доняар, дүтэлэлши даа наашаа галдаа, сайлая. Монгол борогшоншни модонш хонхогүйгөөр олдо-наа,– гэлдэхэ үбгэд.

Тиигээд лэ одоолшье табигдаһандаа бухиндаһан залуубтар морид тангаралдан, турьян хүхилдэжэ, хүшөө шалаагаа хэбтэжэ хүльбөөжэ байгаад тарааһаар, турьялдаһаар дулаан газарһаа бааян гаража байһан хүн сагаан һэрюухэн манан руу, шүүдэртэ дэбтэжэ байһан хягал ногоотой холын буусата майлануудай һэбшээ һүрин, удамаршадайнгаа гэшхэдэлэй зүн соохоно хонхо, боотолнуудай һурамхи абяан доро субажа байхал даа.

Отогой үбэртэ дэгжээгдэһэн түүдэг өөдөө холо хүрэтэр ошо сасан шабадажа, оршон тойрон һууһан үбһэшэд тэрэнэй гэрэл соо сайлажа, тэнхээ ороһондоо үнгэрһэн үдэрэйнгөө хараһан үзэһэниие хуруу хухадгүй хөөрэлдэжэ орохо. Тиихэдээ бригадынгаа тоо бүридхэгшэдэ хэһэн табиһан бухалнуудаа, һүри сомоонуудайнгаа хэмжээе, үбһэнэйнь шанарые тодорхойлжо байха. Эндэ дүрбэ-табан бухалшан хүбүүд лэ томошуулда зандуулаагүйдөө тоосолдоод һалахагүй даа. Хэн бухалайнгаа хаяа гэшхүүлдэг бэ, хэн һүриин хаяа дайруулдаг бэ, хэнэй бухал оло дахин ходорооб, хэнэйхинь хүмэрэзб гэхэ мэтынгээ мүнөөдөө яашьегүй мартагдашагүй ушар хэрэгүүдээ ухашалан һуухал.

Тиигэһээр байтар дуу шуун замхажа, үбгэдэй хэншьеб һууриһаа бодонгоо нам тээшэ эрьежэ:

– Үгы энэ, ши, юрэдөө, манаандаа гарыш, моридшни холо ябашабал, үргэ шагнажа, адли бололдожо һууна гэцшэбши, юрэдөө...– гэжэ ооглохо.

Үетэнөөрөө шууялдажа, манаандаа гарахаяашье, сэхыень хэлэхэдэ, мартажархёод шахуу һууһан би һуга харайн бодожо, моридой хорёодо тугаарай бэлэн уяатай байһан япон үүлтэрэй, ута жүрэгэр хүлнүүдтэй үндэр малаан

зээрдынгээ ород хасаг эмээлдэ саб нуужа, шулуурхаг түглынгөө харгыгаар соёргон ошогшо бэлэйб.

Нууряа, Томогто горхонуудай адагаар намаг дабажа, Батын Цэрэнэй отогһоо хойшо буусалиг дайдаар тогтожо бэлшэһэн моридтоо ерэхэдэм, үен сагаан манан соо отогоймнай үдэшын гал үлэ мэдэгхэн улаабхилжа харагдагша бэлэй. Тиигэнээршые үүрэй сайтар хурсаар толорһон одо мүшэдые адаглажа, ойро, холоһоо дуу андалдаһан туруута ангуудай хонгёо буухиралдаан соо сүлхэ моридоо дабаанай амаар, Тэмээн хажуугаар, Боомой нугаар, Хойморой буусаар дахажа захидажа, гэнэхэн хонхо, боотолнуудай дуун доро хоногшо һэм.